

NGHAGBU NKE ASỤSỤ MBỤ

Jenesis 9:1-3, 7-17; 11:1-9; (10:1-32).

IHEÒMÙMÙ 7 - Nke Ndị etiti

AMAOKWU IBUN'ISI: “ Ọ we site n'otù onye kè mba nile n'otù n'otù nke madu, ka ha biri n'elu uwa nile” (Ọlu Ndi-Ozi 17:26).

Ekenaogwurugwu Ahụ

Ngọzi Chineke dinyere Noa na ụmụ ya ndịkom mgbe ha pụtasiri n'ugbo ahụ. Chineke wee kwe ha mkwà dī ebube na Ya agaghī eji kwa ijummiri bibie ụmụmadụ n'eluwa ọzọ. Chineke na Noa na ụmụ ya ndịkom wee gba ndụ. Ọgbugbandu nke a bu nke dī n'etiti Chineke na mmadu. Ọ bu mkwà náegosi na Chineke gaechébe ma gozi kwa ha. Ime ka mkwà Ya guzosieike, Chineke nyere ekenaogwurugwu. Ọ bughī náání Noa na ezinaulo ya huru ekenaogwurugwu ahụ, ma anyi onweanyi n'ubochi taa naahụ kwa ihejiribaama nke mkwà Chineke na mbaraigwe. Ekenaogwurugwu ahụ bu ihe ncheta dī ebube, nke naetinye ofufe nime obi, na abụ otutu n'onu ndi nke Chineke. Otutu ndiozo naelekwasị ya anya dika ihe dī site n'okike -- ihè anyanwu nke náachakwasị n'elu mkpuru mmiriòzùò naeme ka agwà dī icheiche chaputa. Ọ dighi nsopuru Chineke dī nime obi ha.

Babel

Ezinaulo niile nke ụmụ ndịkom Noa bu ndi juputara n'eluwa. Ha biri n'ala Shaina, n'etiti osimiri Tigris na Yufretis. Ha jere ebe ahụ site n'ugwu Ararat, bu ebe ugbo ahụ togboro mgbe ijummiri gasiri. Otú nime ụmụ Noa, bu Ham, nwere otú nwanwa nke anaakpo Nimrod. Nimrod bu dike n'ichunta, mmalite alaeze ya bu kwa Babel, bu nke agwara anyi na o mesiri buru obodo Babilon. Ewezugakwari na o bu ebe ewuru otú obodo n'oge ochie, o dī ihe ọzọ mere eji echeta Babel.

Eleghiana Ham na umunne ya abuo bu Shem na Jefet gwara ezinaulo ha ihe banyere oké ijummiri ahụ. Náagbaghi agugo, ha gaanworu na Chineke siri ha manu omumu, banu uba, juputa uwa. Ma o dighi ha mma igbasasi n'iru eluwa dum. Ala Shaina nke dī laari dī ha nnoo ezi mma. Ndi ikwu na ibe ha niile bi n'ebe ahụ. Ha niile naasu otú asusu. Ha wee tlee nke a site n'ikparitauka wee kpebie na ha gana ewu ulolu, nke idi elu ya gaeru n'Eluigwe. Ihe ha nyere dika ihe ngopu kpatara ha ji ewu ulolu dī otú ahụ bu: “ka ayi wee ghara igbasa n'elu uwa nile.”

Otú ulolu

Iwu ulolu dī okéelu abughi olu dī mfe. Ọ dighi nkume ha nwere iji wue ya, ha wee kpoo brik, kpo ha oku nkeoma, naeji uru simenti rachigide ha, eleghiana o bu udi ihe anaegwuputa site nime ala nke eji alu otutu olu n'ala Asiria rue ubochi taa. Ochicho ha bu náání imere onweha aha, o bu kwa mpako kpaliri ha ime nke a. Ha lusiri olu ike; ufodu naegwuputa uru, ufodu naakpu brik, ufodu naetinye oku n'ihe ahụ eji akpo brik oku, ndiozo naebupu brik ahụ, naagwakota uru ahụ ma naedozi kwa brik niile ahụ n'onodu achoro. Olu niile a ka ha luru ma emesia ihe niile wee buru n'efu! Ha meere onweha aha ma o bughī ezi aha. “Ihe anaroputa ka ezi aha bu kari otutu aku” (Ilu 22:1). Onye o bua nke naagu Baijul mara akuko banyere ulolu Babel na ogbaaghara nke o butere.

Uzo Ahu

Lee ka ha si buru ndi nzuzu ichè na ha nwere ike iwu ulolu gaeru n'Eluigwe! Obuna n'ubochi ndia enwere oka mmuta na igwe dī icheiche eji alu olu, ulu kachasi ibe ya elu n'awa dum ra ka otu puku fit, nari anọ na iri asaa na abuo (1472 ft) n'idielu, nke ahụ adighi kwa ebe o ruru n'idiana nke Eluigwe; ebe kachasi elu mmadu ji ugboelu ferue dī iri puku fit asaa na iteghete, nari anọ na iri iteghete na anọ (79,494 fit), nka emeghi ka mmadu jerue ebe Chineke bi.

Chineke mere uzọ mmadu gaei binyere Ya n'Eluigwe. Uzọ ijeru Eluigwe abughi site n'eziolu dī icheiche. Ọ bu site n'irube isi nye Jisos Kraist, Okpara Chineke. Jisos kwuru si, “Mu onwem bu uzọ, na ezi-okwu, na ndu: o digh onye o bula nabiakute Nnam, ma- obugh site na Mu” (Jon 14:6). Otutu mmadu naanwa iji ego zuta uzọ ha, maobu site n'olu, ime ka ha na Chineke biri ebighiebi. Kama irubeisi nye Okwu Chineke, ha wee mee okpukpe nke aka ha. Ha naatughari ihe edere na Baijul n'uzo gaadi ha mma. Ana eduhie ha site n'ime ka ha naechè na ha naeme ezi ihe. N'akwukwo Ilu anyi naagu na “Uzo di nke ziri ezi n'iru madu, ma nsotu-ya bu uzọ nile nke onwu” (Ilu 16:25).

Ikpeekpere

Ufọdu ụmuntakiri naeche na ha gaeje Eluigwe n'ih i na ndi nnenanna ha bu NdiKraist. Ha naechè na ekpere ndi nnenanna ha kpere gaeme ka ha tozue òkè ịba n'Eluigwe. Ma okwu Jehova ruru Ezikiel nti si "Nkpuruobi ahu nke nēmehie, ya onwe-ya gānwu: nwa agagh-ebu ufọdu n'ajọ omume nna-ya, nna agagh-ebu kwa ufọdu n'ajọ omume nwa-ya; ezi omume nke onye ezi omume gādi n'isi ya, nmebi iwu nke onye nēmebi iwu gādi kwa n'isi ya" (Ezikiel 18:20). Ezikiel gara n'iru naekwu na mmadu nwere ike chegharia, ewee gbaghara ya mmehie ya niile, o wee náeme kwa eziihe, mgbe ahụ o gaenwe ndu ebighiebi. Ekpere nnenanna bu NdiKraist di ebube naenye kwa aka. Ma onye o bu la n'otu n'otu gaeme udo n'etiti ya na Chineke.

Onyefori Na Onye Náapunara Mmadu Ihe

Jisos ji ogigeaturu tunyere Eluigwe, ji kwa NdiKraist tunyere igwaturu. Jisos siri "Mu onwem bu onu-uzo ahu, o buru na onye o bu la esi na Mu ba, agazoputa ya" (Jon 10:9). O kwue kwa si: "Onye nesitegh n'onu-uzo ba n'ogige aturu, kama o si n'ebe ozọ narigo iba, onye ahu bu onye-ori na onye napunara madu ihe" (Jon 10:1). Ndi niile naagbali isi n'uzo ozọ narigo aghaghidi da dika ndi ahụ malitere iwu ulolu Babel.

Náenweghi Chineke

Ezinaulo niile nke umu ndikom Noa wee si, "Ka ayi me-kwa-ra onwe-ayi aha." Ndi niile naahazi atumatu banyere ndu ha naewu kwa naatugharighi uche ihe bu uche Chineke. Eleghiana ha naeche na inyeaka adighi ha mkpa. Ha ekpeghi kwa ekpere ju Chineke ihe o naeche banyere atumatu ha. Ha achoghi ime ihe Chineke kwuru. Ha naenupuisi n'ebe Chineke no. Aha Nimrod putara "Onye-nnupu-isi." Mgbe mmadu o bu la naachọ naani uzọ nke aka ya kariya nke Chineke, o naenupuisi megide Chineke.

Odighi Ihe Ezoro

Chineke matakwarra ihe niile naeme na Babel. "N'ebe nile o bu la ka anya abua nke Jehova di, Nēche ndi ojọ na ndi bu ezi madu nche" (Ilu 15:3). "N'ih i na anya-Ya dikwasi uzọ nile nke madu, Nzọ-ukwu-ya nile ka o nahu kwa" (Job 34:21). "N'ih i na n'iru anya Jehova ka uzọ nile nke madu di, okporo-uzọ-ya nile ka o nēme ka ha di lari" (Ilu 5:21). I puru icheta ufodu ihe ojọ nke i mere nke o dighi onye o bu la mara maka ha. Ma Chineke mara ihe banyere ha. Ma eleghiana nnenanna, maobu onye nkuzi gi ahughi ya, ma Chineke huru ya. Naani ma i rioro mgbaghara ma dozie kwa ihe ahụ, aghaghidi ime ka o pu ta ihè otu ubochi. Anyi gurur: "Ma o digh ihe o bu la ekpuchiworo ekpuchi, nke anagagh-ekpughe: o digh kwa ihe ezoro ezo, nke anagagh-ama. Ya mere ihe o bu la unu kwuru n'ochichiri, aganu ya n'ihè: ihe unu kwu-kwa-ra na nti n'ime-ulo nta, agekwusa ya n'elu ulo" (Luk 12:2, 3).

Agbasari

Jehova wee ridata ka o hu Babel na ulolu ahụ. O huru kariya obodo ahụ na ulolu ahụ. Chineke wee hu nnupuisi n'obi ha. Ha chere na ha gaenwe nchebe. Ha tukwasiri obi n'ih anaahiana -- ulolu ejiri brik bitumen wue. Ihe ahụ ha turu egwu ya wee mee. Ewe chusasija ha. O bu Chineke mere ya. Chineke wee ghagbue asusu ha nke mere na otu onye apughi ighota asusu ibe ya. Kama inwe otu asusu, ewe nwe otutu. I puru itule udi ogbaagha di otu a? Mgbe ha naalulu otu onye gaachọ ka enye ya brik ma o dighi onye gaachota ihe o naekwu. Onye ozọ gaachọ ka enyere ya aka ibuputa brik ahụ eji akpo ya oku ma o dighi kwa onye naamata ihe o kwuru. N'ikpeazu ha wee "rapu" iwu obodo ahụ, ha ewusighi kwa ya. Ha achoghi kwa ilukota olu; ha enweghi kwa mmasi ibikota n'otu ebe onye o bu la nime ha naapughi kwa inu ihe ibe ya naekwu. Ha wee malite igbasa n'elu uwa niile.

N'ubochi taa o di mkpa inwe ndi naatughari asusu akwukwo na akowa mkpuru okwu asusu ndi mba ozọ, mkpuru okwu nzuzo mba na mba ji ezipurita ozi, na otutu uzọ di ichiche umummadu si aghota asusu mba ndiozo.

Nke ahụ bu naani otu uzọ nime nsogbu niile putara n'ih i mmadu ndi tukwasiri obi n'ih nke uwa nke a. Umukoro na umuagboghọ ndi nnenanna ha nwere ego naatukwasiji na ego gaenyere ha aka n'oge nsogbu. Ufodu nime ndi naelegide omumu akwukwo anya dika naani uzọ ha puru iji nwe ogan'iru. Ufodu umunta naadabere n'idinko nke okwuonu ha iji ya doputa onweha na mkpa. Otutu naadabere n'oke mmuta nke mmadu na n'otutu ogwu di ichiche anaemeputa n'ubochi ndi iji mee ka aru di ha ike. Olee ihe ha gaeme mgbe ihe ndi niile gaada? Ufodu mmadu puru idi ka ha naenwe ogan'iru ugbua, ma ole ihe ha gaeme mgbe ha ga eguzo n'iru Chineke? Akwukwonsọ naakowa banyere oge mmadu gaetufu iheefu ya niile nke olaedo na olaocha (ego) nye ha anu mole na usu (Aisaia 2:20). Jisos adighi ada mgbe obula, ma ihe ozọ niile aghagh

ida. Site na Abù Ọma Devid anyị naagụ sị: “Onye ihe nāgara nke-oma ka ọ bu, bu nwoke nke meworo JEHOVA ka Ọ buru ihe-ntukwasi-obi-ya” (Abù Ọma 40:4).

Site N’otù Ọbara

Site n’iheomumù a banyere ụlọelu Babel anyị naamụta otù akụkọ nke ihe mereeme nke anaakowaghi ebe ọzọ. Ọ naagbagwoju ọtụtụ mmadụ anya bụ ihe banyere asụsụ dị icheiche nke ụmụmmadụ, na ụzọ ụmụmmadụ ji buru ndị bi n’ebe dị icheiche n’eluwa. Baịbụl naagwa anyị na Noa nwere ụmụ ndịkom atọ, “ọ bu kwa site na ndia ka uwa nile gbasara.” Jehova wee ghagbue asụsụ ha ka ha “wee ghara inurita asusu ibe-ha” Jehova wee mee ka ha gbasara n’eluwa dum.

Site n’umundikom atọ nke Noa, ka esi kewa ndị niile bi n’eluwa: Shem bụ nna ụmụ Hibru; agburu Jafet bụ ndị Grik, ndị Rom, na ndị Ango-sazon; ma ọtụtụ nime ụmụ Ham bi nime Afrika. O wee site “n’otù onye ké mba nile n’otù n’otù nke madu, ka ha biri n’elu uwa nile” (Olu Ndi-Ozi 17:26).

AJỤJỤ DỊ ICHEICHE

1. Gịnị ka ekenaogwurugwu naegosi?
  2. Gịnị bụ aha ụmụ ndịkom atọ nke Noa?
  3. Gịnị ka aha Nimrod pụtara?
  4. Gịnị ka eji wuo ụlọelu Babel
  5. Gịnị mere ha ji malite iwu ụlọelu ahụ?
  6. Ọlee ebe ha chorọ ka idjelu ya rue?
  7. Ọlee ụzọ esi mee ka ndị ahụ gbasara n’eluwa dum?
  8. Ọnye ka anyị gaatukwasịobi?
- Ọ bụ mba ole ka Chineke ji otù ọbara keè?